

for sig billiger, hvis — som det paa vor Partikongres i Odense blev sagt — det lader sig forene med Opretholdelsen af den fulde politiske Ligelighed i Repræsentationen, som vi jo har faaet.

Men lad os nu ikke skuffe os selv, naar vi taler om at vende tilbage til Enkeltmandskredse og Enkeltmandsvalg. Det, som Ministeren her har foreslaaet, er jo 80 Enkeltmandskredse og som Maksimum 71 Tillægsmandater, altsaa ca. 90 pCt. Tillægsmandater. Vi har een Gang haft Enkeltmandskredse i Forbindelse med Tillægsmandater. Det var efter Valgloven af 1915. Og vi har prøvet det een Gang, nemlig ved Valget i 1918. Det er altsaa ikke noget, Befolkningen har saadan en stærk levende Følelse af, at det er en ældgammel Ordning, vi nu skulde vende tilbage til. Nej, vi har haft den ved et eneste Valg; men selv den Gang var det noget helt andet end det, Ministeren her foreslaar. Den Gang var der Tale om 93 Enkeltmandskredse og 23 Tillægsmandater, altsaa kun 25 pCt. Tillægsmandater, medens her er Tale om 90 pCt. Tillægsmandater. Selv om man vilde sige, at man ikke uden videre kan sammenligne dette — thi de 93 Enkeltmandskredse den Gang var udenfor Hovedstaden, og dertil kom 23 Tillægsmandater, medens Hovedstaden havde en særlig Ordning med Forholdstalsvalg under eet af 24 Mandater —, vil man se ved at gøre det op, at naar vi drager de københavnske Mandater fra, de 25 Mandater efter Ministerens Forslag eller Muligheden i alt Fald for disse, saa vil Forslaget for Provinsens Vedkommende gaa ud paa 66 Enkeltmandskredse og indtil 58 Tillægsmandater, altsaa det samme Forhold igen, ca. 90 pCt. Tillægsmandater.

Men der er ikke blot en Gradsforskel, der bliver næsten en Artsforskel mellem Valgloven af 1915 og det nuværende Forslag. En Gradsforskel kan være saa udpræget, at den i Virkeligheden bliver omtrent det samme som en Artsforskel. Den Gang, efter Valgloven af 1915, var det Enkeltmandskredse for de 3 Fjerdedeles Vedkommende, og saa havde man kun et forholdsvis ringe Antal Tillægsmandater for at bøde paa de værste Ulemper ved Enkeltmandsvalgene. Nu faar vi omtrent lige saa mange Tillægsmandater som Enkeltmandskredse. Det er i Virkeligheden et helt andet Valgsystem.

Jeg siger derfor, lad os ikke skuffe os selv og ikke tro, at det, der nu foreslaas her, er omtrent det samme som det, vi havde i 1918. Det er noget helt andet. Den Længsel efter at vende tilbage til de

gamle Enkeltmandsvalg, som man siger findes i Befolkningen, er utvivlsomt en Længsel efter de virkelig gamle Enkeltmandsvalg, efter den Ordning, man havde efter Grundloven og Valglovene af 1849 og 1866, som vi havde lige indtil Grundloven af 1915 og til Valget af 1918. Det er der sikkert i visse Kredse af Befolkningen en Længsel efter at komme tilbage til, tilbage til de virkelige Enkeltmandsvalg, hvor Afgørelsen ligger dér og kun dér, en Valgordning, som de indtil nu har anset det for klogt ogsaa af Hensyn til Parlamentarismens Udvikling at bevare i Parlamentarismens Moderland, England. Og dertil kommer, at den Valgordning, som nu staaar for mange i Befolkningen med Historiens og Mindets Glans, tillige er den gamle Valgdag med Kaaring, den Dag, da man fra hele Kredsen mødte ved Valgstedet, da Husmanden nok kunde køre sammen med Gaardmanden, den Dag, da de alligevel følte, at hvert tredje Aar gjaldt Gaardmanden lige saa meget som Godsejeren og Husmanden lige saa meget som Gaardmanden, den Dag, da hele Befolkningen — det vil sige hele den mandlige Befolkning fra Tredivaarsalderen — det var Vilkaaret den Gang — samledes fra hele Kredsen til denne sjældne Fest en Gang hvert tredje Aar, det er denne Valgdag, der staaar for Befolkningen i Mindets straalende Glans fra de store Tider, da vi ogsaa kun havde to Partier, praktisk talt, der kæmpede om selve Landets Forfatning.

Men efter at vi har faaet Valgretsalders Nedsættelse, efter at Kvinder og Tjenestefolk har faaet Valgret, efter at vi har faaet lokal Afstemning ude omkring i Sognene, efter at Kaaring er bortfaldet, er Valgdagen jo blevet noget helt andet. Lad os derfor heller ikke paa dette Punkt skuffe os selv.

Venstre kunde maaske have bevaret disse gamle Enkeltmandsvalg, den gamle Valgordning fra 49 og 66, hvis Venstre i Tide havde bøjet sig for det retfærdige Krav, som ogsaa var det med Grundlovens Aand stemmende, med Valgrettens Ligelighed. Det har været Venstres historiske Storføj, at Venstre ikke i Tide gav efter for dette Krav, der navnlig formedes saa stærkt fra Socialdemokratiets Side.

Jeg sagde til at begynde med, at i 20—30 Aar, i en Menneskealder, maatte vi kæmpe for at faa lige Valgret, men Venstre vilde aldrig anerkende den lige Valgret, nok den almindelige Valgret, men ikke den lige. Venstres gamle Fører i 70erne og 80erne, Frede Bojsen, hævdede Gang paa